

31 ינואר 2024

כ"א שבט תשפ"ד

הצעת הוראה לחברות תשלומים לעניין שמירה והגנה על כספי לקוחות

נוסח להערות ציבור

הערות ותגובות תתקבלנה עד ליום 2 למרץ 2024

אנשי קשר: אסף ארז, עו"ד רוני בקמן

טל': 02-6556456, פקס: 02-6513646

דוא"ל: ronib@isa.gov.il, asafe@isa.gov.il, seclaw@isa.gov.il

נבקש להפנות את תשומת ליבכם לנוהל שפרסמה הרשות בעניין ייזום אסדרה, ראו [כאן](#); בהתאם לנוהל זה ההערות המרכזיות מאת הציבור יובאו במסמך המרכז את נוסח האסדרה שגובש, תוך ציון שמות המגיבים מקרב הציבור. ראו גם סעיף 7 לאותו הנהל, בדבר בקשות מיוחדות להימנע מפרסום שמי כאמור.

א. רקע כללי – שירותי תשלום:

חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023 (להלן גם – **החוק** או **חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום**) אשר פורסם ברשומות ביום 6.6.23 מסמיך את רשות ניירות ערך (להלן – **הרשות**) להעניק רישיונות ולפקח על חברות אשר עוסקות בשירותי תשלום חוץ בנקאיים. מטרתו של החוק היא לעודד את התחרות בשוק שירותי התשלום באמצעות יצירת אפשרות לגורמים חוץ בנקאיים להיכנס לתחום זה ולהתפתח בו, לצד השחקנים הבנקאיים הקיימים בשוק, והכול תוך שמירה על עניינם של הלקוחות. עקרונות האסדרה אשר נקבעו בחוק מבוססים, בהתאמות הנדרשות, על שתי הדירקטיבות האירופאיות המסדירות פעילויות תשלום באירופה – ה- PSD2 - Payment Services Directive וה- EMD- Electronic Money Directive (להלן: **"האסדרה האירופאית"**).

השירותים אשר מוסדרים במסגרת החוק ואשר יחייבו רישיון מאת הרשות הם: הנפקה של אמצעי תשלום; סליקה של פעולת תשלום; ניהול חשבון תשלום – שלושתם שירותי תשלום קלאסיים. בנוסף החוק מאפשר שני סוגים חדשים ומתקדמים של שירותים טכנולוגיים שהם ייזום מתקדם וייזום בסיסי, אלו יאפשרו ביצוע קל ונוח של העברות בנקאיות, באופן שיאפשר לייצר חלופה תחרותית לשימוש בכרטיסי אשראי לצורך ביצוע תשלומים לבתי עסק.

החוק קובע את הדרישות לקבלת רישיון מאת הרשות, כגון: הון עצמי מספק, עמידה בדרישות טכנולוגיות, דרישות אבטחת מידע וניהול סיכונים, הגשת תוכנית עסקית, ועוד. כמו כן, החוק מסדיר את החובות השוטפות שיחולו על בעלי רישיון ובראשן שמירה והגנה על כספי הלקוחות המוחזקים על ידי בעלי הרישיון. בדומה לכל החוקים שבסמכותה של הרשות, גם חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום כולל סמכויות פיקוח, ביקורת ואכיפה על בעלי רישיון, ובפרט, מנגנון הטלת עיצום כספי, אכיפה מינהלית ואכיפה פלילית.

ב. ניתוח הבעיה והצורך באסדרה

אחת מאבני היסוד שהוסדרו בחוק, נוגעת לאופן שמירה והגנה על כספי הלקוחות אשר יועברו לחברות תשלומים, לשם מתן שירותי תשלום (ניהול חשבון תשלום, הנפקה של אמצעי תשלום או סליקה של פעולת תשלום). שמירת כספים אלו נועדה בראש ובראשונה לשרת את התכלית העסקית של הלקוח והיא שמירה על הכספים באופן שיאפשר ביצוע פעולות תשלום, ובפרט העברת כספים ממשלם למוטב, בכל עת שיחפוץ בכך.

כחלק מעיגון עקרון זה וכהשלמה להוראות נוספות שיקבעו בטיטת ההוראה בנושא זה, נקבע עקרון הפרדת כספי לקוחות החברה מכספי החברה על ידי הבהרה בסעיף 24(ג) כי **"לא יראו כספים שחברת התשלומים שומרת לטובת לקוחותיה לשם מתן שירותי תשלום, כנכסי החברה, לרבות לעניין הליכי חדלות פירעון או פירוק¹ בעניינה של חברת התשלומים."**

לשם כך, ובמטרה להבטיח ניהול תקין ושמירה על כספי הלקוחות, תוך הפרדת כספים אלה מכספי ונכסי חברת התשלומים עצמה, נקבע בסעיף 24 לחוק מסגרת נורמטיבית שתחול על חברות התשלומים. בין היתר נקבע בסעיף 24(א) כי:

"(א) חברת תשלומים תשמור על כספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם לשם מתן שירותי תשלום, בחשבון ייעודי, לטובת לקוחותיה, אצל גוף מנהל, באופן נפרד מחשבונות שבהם מוחזקים כספי החברה ונכסיה (בסעיף זה – חשבון ייעודי), באמצעות אחד מאלה:

(1) החזקת הכספים בחשבון הייעודי;

(2) השקעת הכספים בחשבון ייעודי המיועד להשקעה, ובלבד שההשקעה תהיה בנכסים שהם ברמת סיכון נמוכה וברמת נזילות גבוהה, והכול בהתאם להוראות שקבעה הרשות לפי סעיף קטן (ח)(1); לעניין זה, "נכסים" – כספים, פיקדונות, יחידות של קרנות נאמנות שסוג הנכסים המוחזקים בהן מתאפיינ בסיכון אשראי נמוך, וכן ניירות ערך כהגדרתם בסעיף 52 לחוק ניירות ערך."

"גוף מנהל" הוגדר בסעיף 1 לחוק כאחד מהבאים:

1. "תאגיד בנקאי";²

2. בנק הדואר;

3. בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי;

4. מי שניתן לו רישיון במדינת חוץ הנכללת ברשימת המדינות שנקבעה לפי סעיף 24(ח)(1), ונתון לפיקוח של גוף שהוסמך לפי דין לפקח על פעילות בנקאית באותה מדינה, לרבות לעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור, ואילו ניהל את העסקים בישראל היה חייב ברישיון בנק לפי חוק הבנקאות (רישוי);

¹ הליכי חדלות פירעון כהגדרתם בחוק חדלות פירעון או הליכים לפי חלק שמיני א' לחוק החברות.
² הגדרה בחוק של תאגיד בנקאי – "כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), או תאגיד עזר כהגדרתו בחוק האמור".

5. גוף אחר שקבע השר לפי סעיף 24(ח)(2);³

כחלק מסעיף 24 לחוק, הוסמכה הרשות לקבוע הוראות בהיבטים רבים שטיבם יישומי ושנועדו להבטיח את עקרונות האסדרה הנוגעים לשמירה על כספי לקוחות. ללא קביעת הוראות מכוח סעיף 24 על ידי הרשות בנושאים המפורטים להלן, לא יהיה ניתן להבטיח פעילות תקינה תחת האסדרה החדשה:

1. **נכסים שהם ברמת סיכון נמוכה וברמת נזילות גבוהה:** סעיף 24(א)(2) קובע את סוגי הנכסים

בהם ניתן להשקיע בחשבון ייעודי המיועד להשקעה, והכול בהתאם להוראות שתקבע הרשות. הכלל הוא שהנכסים נדרשים להיות בעלי רמת סיכון נמוכה ורמת נזילות גבוהה, זאת כדי שבמסגרת ניהול הנזילות של חברת התשלומים היא תוכל לעמוד בהתחייבותה לאפשר ללקוח בכל עת שיחפוץ בכך לעשות שימוש במלוא הסכום הכספי שנשמר עבורו בחברת התשלומים. לאור האמור, מוצע לקבוע בהוראה רשימה של נכסים העונים לדרישה הקבועה בחוק והם ברמת סיכון נמוכה ורמת נזילות גבוהה. בנוגע לנכסים אלה חברת התשלומים תהיה רשאית להשקיע את כספי לקוחותיה מבלי לקבל היתר מהרשות, וביניהם: פיקדונות לזמן קצוב, יחידות של קרן כספית ללא רכיב קונצרני, ניירות ערך נסחרים המונפקים בידי הממשלה או בידי בנק ישראל וכן ניירות ערך כאמור המונפקים במדינות אחרות אשר לפחות שתיים מחברות הדירוג הבינלאומיות דירגו את המדינה בדירוג (AA-) ומעלה. סוגי נכסים אלו דומים לסוגי הנכסים המותרים להשקעה על פי ההסדר הקבוע בבריטניה. לצד זאת, מוצע לקבוע תנאים נוספים שבהתקיימם רשאית החברה לפנות לקבלת היתר מהרשות לצורך השקעה בנכסים נוספים העומדים בכלל שנקבע בחוק. בנוסף, מוצע לקבוע כי משך החיים הממוצע (מח"מ) של הכספים והנכסים באמצעותם שומרת החברה על כספי הלקוחות, לא יעלה על 60 יום.

2. **שמירה בבעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי:** על אף החובה להפקיד את כספי הלקוחות

בחשבון ייעודי בגוף מנהל הקבועה בסעיף 24(א), ניתנה לרשות סמכות מכוח סעיף 24(ב) לחוק לקבוע בהוראה את התנאים על פיהם יתאפשר לחברת תשלומים לשמור על כספי הלקוחות אצל בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי⁴, או בתאגיד שבשליטתו (להלן: "נותן שירותי תשלום יציבותי").

על פי נוסח סעיף 24(ב) - 'על אף האמור בסעיף קטן (א), חברת תשלומים רשאית לשמור כספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם אצל בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי, או בתאגיד שבשליטתו, בהיקף שקבעה הרשות בהוראות מאסדר ובהתאם לתנאים שקבעה,

³ על פי סעיף 24(ח)(2) לחוק: "השר, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה, רשאי לקבוע בצו גופים נוספים על אלה המנויים בפסקאות (1) עד (4) להגדרה "גוף מנהל", ובלבד שהם מפקחים לפי דין, לרבות לעניין איסור הלבנת הון".
⁴ ההגדרה בסעיף 1 לחוק של "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי" – "מי שבידו רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי) "

**ובלבד שבעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי או התאגיד שבשליטתו ישמור כספים אלו
אצל גוף מנהל".**

בפועל ונכון למועד פרסום טיוטת הוראה זו, הגופים היחידים הרלוונטיים להיכלל בהגדרה של נותן שירותי תשלום יציבותי הן חברות כרטיסי האשראי המפוקחות כיום על ידי בנק ישראל וחברות בנות שלהן העוסקות בקבלת פיקדונות. לצורך מימוש סעיף זה מוצע לקבוע בהוראה כי ניתן יהיה להפקיד כספים בגוף כאמור, בהגבלות, ביניהן שחברת תשלומים תשמור אצל נותן שירותי תשלום יציבותי סכום כספי ששיעורו לא יעלה על 25% מסך כל כספי הלקוחות שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם, ושחברת התשלומים תוודא כי נותן שירותי התשלום היציבותי ישמור את כספי הלקוחות רק בגוף מנהל מסוג תאגיד בנקאי (פרט א) בהגדרה של "גוף מנהל" מסעיף 1 לחוק, שצוטטה לעיל). כמו כן, מוצע כי מסמך מדיניות ניהול כספי לקוחות שחברת התשלומים מחויבת לגבש לפי האמור בטיטת ההוראה, יכלול התייחסות מפורשת לשיעור ולהיקף הכספי המקסימאלי בו ניתן לשמור את כספי הלקוחות בחשבון בנותן שירותי תשלום יציבותי.

3. ביטוח או ערבות: לצד "דרך המלך" לשמירה על כספי לקוחות המפורטת כאמור בסעיף 24(א)

לחוק - הנוגעת להחזקה או השקעה של כספי לקוחות בחשבון ייעודי - ולצד החלופה שקבועה בסעיף 24(ב) לחוק בנוגע לשמירת כספי לקוחות אצל נותן שירותי תשלום יציבותי, הוסמכה הרשות בסעיף 24(ד) לחוק, להתיר לחברת תשלומים להחזיק את כספי הלקוחות, כולם או חלקם, בצורה של ביטוח או ערבות של תאגיד בנקאי או של גוף מוסדי. יצוין כי על פי סעיף 24(ד)(3) לחוק, הגדרת "חברת תשלומים" לעניין הוראות הביטוח מצומצמת יותר וכוללת אך ורק: "חברת תשלומים שסכום הכספים שהיא מנהלת או נדרשת להעביר אל לקוחותיה או מהם, לשם מתן שירותי תשלום, אינו עולה על עשרה מיליארד שקלים חדשים, ואינה נותנת ללקוח ריבית על יתרת זכות בחשבון תשלום או כל הטבה אחרת הנגזרת ממשך קיומה של יתרת זכות בחשבון התשלום".

סעיף זה בחוק מתבסס על הסדר דומה שנקבע באסדרה האירופאית המאפשר בתנאים מסוימים, לשמור כספי לקוחות באמצעות ביטוח או ערבות, כחלופה לשמירתם בחשבון ייעודי. על פי נוסח החוק, נדרש כי הביטוח או הערבות יכסו את מלוא כספי הלקוחות שאינם נשמרים בחלופות שבסעיפים 24(א) או 24(ב), "בין השאר, במקרה של הליכי חדלות פירעון או פירוק בעניינה של חברת התשלומים". חלופה זו כפופה להיתר פרטני מצד הרשות לחברה ובהתאם להוראות שקבעה הרשות. ההוראות המוצעות במסגרת הטיטה בהקשר זה, עוצבו באופן שיבטיח ככל הניתן שחלופות הביטוח או הערבות כאמור לא יציבו את כספי הלקוחות בעמדת נחיתות ביחס לשמירתם בחשבון ייעודי אצל גוף מנהל או אצל נותן שירותי תשלום יציבותי, כאמור לעיל, בין היתר מול נושי חברת התשלומים באירוע של חדלות פירעון או פירוק. כך, מוצע לקבוע כי היקף הכיסוי של הביטוח או הערבות, יהיה גבוה מהסכום שעל החברה לשמור כדי לאפשר לה התמודדות עם שינויים חיוביים (גידול) ביתרת כספי הלקוחות. כמו כן בחוזה הביטוח או הערבות לא יכללו החרגות, התניות או הגבלות ובפרט לא כאלו שמבחינות בין

האירועים שהובילו לחדלות פירעון. הביטוח גם לא יכלול צורך בהשתתפות עצמית לשם מימוש הפוליסה, מצד חברת התשלומים או צד אחר. עקרונות אלו כולם נשאבו מהוראות יישומיות באסדרה הבריטית של תחום שירותי התשלום החוץ בנקאיים המבוססת, על אף הברקזיט, על עקרונות האסדרה האירופאית.

4. **הסדרים ומנגנונים ארגוניים**: כדי לחזק את עקרון ההפרדה בין כספי הלקוחות לכספי ונכסי החברה, וכן כדי לצמצם הסתברות לנזק לכספי לקוחות עקב מרמה, כשל או רשלנות, מוצע לעגן הסדרים ומנגנונים ארגוניים. הסדרים אלו מבוססים על האסדרה האירופאית ובפרט על כללים יישומיים הנהוגים בבריטניה כפי שקבע ה-FCA לעניין שמירה על כספי לקוחות (safeguarding)⁵. כללים אלו עקביים עם הסדרים אחרים הנוגעים לאופן השמירה על כספי ונכסי לקוחות בדין הישראלי ובדינים זרים⁶, כדוגמת הסדרים הנוגעים להסדרי קסטודיאן. בין היתר מוצע לקבוע הסדרים בנושאים המפורטים שלהלן:

- א. כללים הנוגעים למועד ולאופן בו על חברת התשלומים להפקיד את כספי הלקוחות.
- ב. הסדר המחייב את חברת התשלומים לערוך תהליך התאמת ספרים (reconciliation) שנועד להבטיח כי זכויות הלקוחות בכספי הלקוחות נשמרות וכי כספי הלקוחות מופרדים באופן אפקטיבי מהכספים והנכסים של החברה. לצורך כך מוצע לדרוש מחברת התשלומים לבצע לפחות פעם ביום השוואה בין סך יתרות כספי הלקוחות הרשומות אצלה ובין היתרות הרשומות אצל גופים אצלם היא שומרת את כספי הלקוחות.
- ג. הסדר המחייב את חברת התשלומים לקבל דוח ביקורת של מבקר חיצוני לעניין עמידתה בהוראות הדין לעניין שמירה על כספי לקוחות ובפרט בדבר נאותות תהליך התאמת הספרים.
- ד. גיבוש מדיניות כוללת שתאושר על ידי הדירקטוריון לאופן בו היא תשמור על כספי הלקוחות. בין היתר תתייחס המדיניות לנושאים הבאים: שיעורי חשיפה מרביים לחלופות שמירה על כספי הלקוחות, מגבלות חשיפה מרביים לצדדים שלישיים מסוימים ואופן התמודדות עם סיכונים הנזילות המאפיינים את פעילות חברת התשלומים ואופן ניהולם.
- ה. חובה למנות נושא משרה בכירה שיהיה אחראי על ציות החברה להוראות בנושא שמירת כספי לקוחות.
- ו. חובה לבצע הערכת סיכונים בקשר עם גופים בהם נשמרים כספי הלקוחות בטרם ההתקשרות עמם ועל בסיס שוטף.

⁵ Our Approach – Payment Services and Electronic Money. על פי יוזמות מתוכננות ה-FCA (קישור) לשנת 2024 מתכוונת הרגולטור הבריטי להעביר, לאחר התייעצות, חלק משמעותי ממסמך המצורף לחקיקה ראשית.
⁶ ראו לדוגמה פרק ה' תקנות ניירות ערך (זירת סוחר לחשבונו העצמי), תשע"ה-2014 – קישור, וכללים מכוח ה-MIFID markets in financial instruments directive (קישור).

5. **רשימת מדינות חוץ**: היבט נוסף המוסדר בהוראה הוא קביעת רשימה של מדינות חוץ לעניין פרט (4) בהגדרת "גוף מנהל"⁷. הרשימה המוצעת כוללת את המדינות הבאות: מדינות השייכות לאיחוד האירופאי, שווייץ, בריטניה, ארצות הברית, סינגפור, הונג-קונג ואוסטרליה. מדובר במדינות שהדין והפיקוח החלים בהן נותנים לעמדת סגל הרשות הגנה מספקת ללקוחות בישראל. יצוין כי רשימה זו עשויה להשתנות מעת לעת, בין אם ביוזמת הרשות ובין אם לנוכח בקשות לכלול מדינות נוספות. הרחבת הרשימה תבחן ככל שנדרש לכך בעתיד, בהתאם לתכליות שנקבעו בחוק.

6. **תשלום ריבית**: בנוסף לאמור לעיל, שמירת כספי הלקוחות, אם באמצעות החזקתם בחשבון ייעודי, כאמור בסעיף 24(א)(1), אם באמצעות השקעתם בחשבון ייעודי המיועד להשקעה, כאמור בסעיף 24(א)(2), ואם באמצעות שמירתם אצל נותן שירותי תשלום יציבותי, כאמור בסעיף 24(ב) לחוק, עשויה להשיא ריבית. לאור העובדה כי החוק אינו מונע מחברות תשלומים לשלם ריבית זו, כולה או חלקה, ללקוחותיהן, טיטוט הוראה זו קובעת הנחיות ועקרונות שעל חברת התשלומים לעמוד בהם, אם ברצונה לשלם ריבית כאמור. בין היתר, קובעת טיטוט ההוראה כי על חברת התשלומים לגבש מדיניות תשלום ריבית ברורה ושקופה ולגבש ולקיים בקרות פנימיות וחישוביות להבטחת נאותות תהליך הזכאות ותשלום הריבית. יצוין כי נוסח טיטוט ההוראה המוצע נועד לאפשר מגוון של מודלים עסקיים ושיווקיים לעניין תשלום הריבית, החל ממודל Best Effort שבו תשלום הריבית ללקוח נגזר מהתשואה בפועל על שמירת כספי הלקוחות, ועד למודלים מורכבים יותר. בפרט קובעת טיטוט ההוראה כי חברות שיבחרו מודלים מורכבים יותר לעניין תשלום הריבית והצגתה ללקוח ידרשו לשמור את כספי הלקוחותיהן באופן המאפשר זאת, וכן ידרשו לגיבוש ויישום של מנגנונים ובקורות למימוש התחייבות זאת, לרבות העמדת הון נוסף, כמוצע בטיטוט ההוראה לחברות תשלומים, בעלי רישיון ייזום בסיסי ובעלי רישיון מידע פיננסי בנושא הון עצמי, ביטוח או בטוחה אחרת⁸.

למען הסר ספק וצמצום ניגוד העניינים הפוטנציאלי בין חובת שמירת כספי הלקוחות וזמינותם, לבין רצון חברת התשלומים להשיא רווח על השקעתם של כספים אלה, מבהירה טיטוט ההוראה כי שמירת כספי הלקוחות וזמינותם לצורך שירותי תשלום היא אינטרס עליון אשר על פיו תקבע חברת התשלומים את מדיניות ניהול כספי הלקוחות שלה.

ג. **מידת הפירוט של הדוח (היקף ה RIA)**

ההוראות המוצעות קובעות סטנדרט גבוה וראוי לפעילות הליבה של חברות התשלומים – גופים שבאופן אינהרנטי עוסקים בכספים של אחרים, החזקתם, העברתם ולעיתים גם שמירה שלהם לזמן ממושך. כמו החוק, גם הוראות המוצעות מבוססות על האסדרה האירופאית ובפרט על כללים

⁷ פרט (4) בהגדרה "גוף מנהל" - מי שניתן לו רישיון ממדינת חוץ הנכללת ברשימת המדינות שנקבעה לפי סעיף 24(ח)(1), ונתון לפיקוח של גוף שהוסמך לפי דין לפקח על פעילות בנקאית באותה מדינה, לרבות לעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור, ואילו ניהל את העסקים בישראל היה חייב ברישיון בנק לפי חוק הבנקאות (רישוי).

⁸ הצעת הוראה לחברות תשלומים, בעלי רישיון ייזום בסיסי ובעלי רישיון שירות מידע פיננסי בנושא הון עצמי, ביטוח או בטוחה אחרת, כפי שפורסמה באתר רשות ניירות ערך ביום 28 בדצמבר 2023.

יישומיים הנהוגים בבריטניה כפי שקבע ה-FCA⁹ לעניין שמירה על כספי לקוחות (safeguarding).¹⁰ כללים רבים בהוראות אלו מתכתבים עם הסדרים אחרים הנוגעים לאופן השמירה על כספי ונכסי לקוחות בדין הישראלי ובדינים זרים¹¹, כדוגמת הסדרים הנוגעים להסדרי קסטודיאן. היצמדות לנורמות האירופאיות, לרבות הבריטית, נדרשת לשמירה על מוניטין הגופים וחיונית לאמון הלקוחות בשירותי תשלום חוץ בנקאיים.

מעבר לניתוח הדין הזר, עליו מבוססת הוראה זו, קיים סגל הרשות שיחות עם רגולטורים זרים, בחן את מצב השוק בישראל באמצעות קיום פגישות עם סוגים שונים של גופים הפעילים בשוק הישראלי, ואסף נתונים באופן וולונטרי מחברות בתחום התשלומים שסגל הרשות היה איתן בקשר. עוד התקיימו ישיבות עם משרדי הממשלה השונים ונערכו ימי חשיבה וניתוח מרוכזים.

לאור האמור המשך המסמך אשר מפרט סוגיות והיבטים מרכזיים אשר נידונו במסגרת גיבוש טיוטת ההוראה, מתייחס בעיקר להיבטים שאינם תואמים את ההסדרה האירופאית, והם: תשלום ריבית המתקבלת משמירת כספי הלקוחות; ורשימת מדינות חוץ לעניין פרט (4) בהגדרת "גוף מנהל".

ד. בחינת חלופות

1. תשלום הריבית המתקבלת משמירת כספי הלקוחות

נוסח הצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023 (להלן: "הצעת החוק"), כפי שפורסם ברשומות¹², כלל איסור על חברת תשלומים לחלק ללקוח ריבית על יתרת זכות בחשבון תשלום או כל הטבה אחרת הנגזרת ממשך תקופת קיומה של יתרת זכות בחשבון התשלום (סעיף 22(ז) אשר נמחק מהנוסח הסופי). איסור זה אף קיים בדירקטיבת ה-EMD (Electronic Money Directive). כחלק מתהליך גיבוש נוסחו הסופי של החוק בוועדת הכנסת, הוסר סעיף זה, בין היתר לאור התנגדויות שעלו מצד גורמים ושחקנים שונים בשוק לאיסור זה ומתוך רצון לפתוח את התחרות מול הבנקים ולאפשר ללקוחות ליהנות מפירות כספם בחשבון תשלום. עם זאת, פתיחת האפשרות לתשלום ריבית כאמור מעלה סוגיות שונות שנדרש להתמודד איתן בהוראות, על מנת למנוע את החשש כי חברות יעשו שימוש בתשלום הריבית ככלי שיווקי ותחרותי באופן אשר עלול לייצר ניגוד עניינים למהות שמירת כספי הלקוחות (הגנה על הכספים והבטחת זמינותם הרציפה והמיידית של מלוא כספי הלקוח לצורך מתן שירותי התשלום).

לצד שמירת ערכם וזמינותם, שמירת הכספים בפיקדונות או בנכסים עשויה לייצר תשואה ורווח, אך גם הפסד שביא לכך שהחברה לא תוכל לשרת את מטרתה הבסיסית, מתן שירותי תשלום.

⁹ החקיקה בבריטניה מבוססת על ה- PSD2 וה- EMR.

¹⁰ ראו הערות שוליים 7.

¹¹ ראו הערות שוליים 8.

¹² הצעת חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023.

לכן, באופן אינהרנטי ובשל העובדה שתשלום ריבית עלול ליצר תיאבון מוגבר לסיכון וכן עלולה לייצר מתח בין חובת שמירת ערך הנכסים לרצון החברה להשיא רווח ללקוחותיה, מוצע לקבוע את התנאים לכך וכן תהליכים שעל חברת התשלומים לעמוד בהם כדי לשלם ריבית שנובעת משמירת כספי לקוחותיה.

בהתאם, המנגנונים שמוצע לקבוע בהוראה לריסון וצמצום הסיכונים האמורים כוללים:

- א. שמירת כספי הלקוחות וזמינותם היא אינטרס עליון אשר על פיו תקבע חברת התשלומים את מדיניות ניהול הכספים שלה. מבלי לגרוע מהאמור, היה ובכוונת חברת התשלומים לשלם ללקוחותיה ריבית, היא תביא זאת בחשבון בעת גיבוש המדיניות וניהול תיק נכסי הלקוחות.**
- ב. על מדיניות תשלום הריבית להיות ברורה ושקופה ללקוחות ולהיות מאושרת על ידי הדירקטוריון שיבחן אותה אחת לשנה לפחות.**
- ג. בקרה חיצונית.**

בנוסף, בהתאם לפרקטיקות המתגבשות על ידי השחקנים הפועלים כבר כיום בשוק, עלה הצורך לאפשר לחברות התשלומים ליישם מודלים עסקיים מורכבים יותר לעניין צבירת ותשלום ריבית, וזאת על מנת לאפשר להן להוות שחקן משמעותי המציע הצעות ערך תחרותיות לאלו המוצעות כיום על ידי השחקנים השונים, ובפרט ביחס ל"ריבית על העו"ש". יישום מודלים עסקיים כאמור, הכוללים מרכיבים נוספים מעבר למודל ה-Best Effort הפשוט, מחיל על חברות התשלומים מורכבויות נוספות, הן בפן ניהול כספי הלקוחות והן בפן הצרכני, לרבות לעניין אופן הצגתם ללקוח. יחד עם זאת, מודלים כאמור יכולים להוות מרכיב משמעותי ביכולתן של חברות התשלומים להציע ללקוחותיהן הצעות ערך תחרותיות ובכך לסייע להן לחדור אל השוק הקיים ולקדם את התחרותיות הכוללת בשוק התשלומים המתהווה.

לאור זאת סבור סגל הרשות כי נכון לאפשר לחברות התשלומים המעוניינות להציע ללקוחותיהן צבירה ותשלום ריבית לעשות זאת, וזאת בכפוף לכך שחברת התשלומים תשמור את כספי לקוחותיה באופן המאפשר זאת ותדאג לגבש וליישם מנגנונים ובקורות למימוש המודל העסקי בו בחרה, לרבות העמדת הון נוסף, כאמור בהוראה לחברות תשלומים, בעלי רישיון ייזום בסיסי ובעלי רישיון מידע פיננסי בנושא הון עצמי, ביטוח או בטוחה אחרת.

יישום גישה זו והמנגנונים המוצעים בה לצמצום הסיכונים יכולים לאפשר התפתחות של מגוון מודלים עסקיים ושיווקיים המביאים לידי יתרון את הריבית המתקבלת כתוצאה משמירת נכסי הלקוחות. נוסח ההוראה המוצע נועד לאפשר לחברות התשלומים לבחור האם ברצונן לשלם את הריבית המתקבלת משמירת נכסי הלקוחות בחזרה ללקוחותיהן, וככל שכן לבחור האם ברצונן לבחור במודלים המתבססים על Best Effort פשוט מצד חברות התשלומים או לבחור במודלים עסקיים מורכבים יותר לעניין אופן תשלום הריבית והצגתה, ובהתאם לכך לפעול לשמירת הנכסים באופן המאפשר מודלים אלו, לצד קיום דרישות נוספות, לרבות העמדת הון נוסף.

2. סוגי הנכסים המותרים להשקעה בהתאם לסעיף 24(א)(2) לחוק ומגבלות ההשקעה בהם

סעיף 24(א)(2) לחוק קובע כי חברת תשלומים רשאית לשמור על כספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם לשם מתן שירותי תשלום, אצל גוף מנהל, באופן נפרד מכספיה ונכסיה, בין היתר באמצעות **השקעת הכספים בחשבון ייעודי המיועד להשקעה ובלבד שהשקעה תהיה בנכסים שהם ברמת סיכון נמוכה וברמת נזילות גבוהה**, והכל בהתאם להוראות שתקבע הרשות. לעניין זה החוק מגדיר נכסים ככספים, פיקדונות, יחידות של קרנות נאמנות שסוג הנכסים המוחזקים בהן מתאפיין בסיכון אשראי נמוך, וכן ניירות ערך כהגדרתם בסעיף 52 לחוק ניירות ערך.

בהתאם לאמור, כחלק מתהליך גיבוש טיוטת ההוראה נידונו מספר סוגיות הנוגעות לסוגי הנכסים אשר יותרו להשקעה, מגבלות ההשקעה בהם, וכן לעניין קביעת מגבלות הנוגעות להיבטי ניהול הנזילות והסיכונים הגלומים בשמירת כספי הלקוחות. הסוגיות המרכזיות אשר נידונו כללו:

א. סוגי נכסים מותרים להשקעה: כאמור, סעיף 24(א)(2) לחוק מגדיר נכסים מותרים להשקעה כנכסים ברמת סיכון נמוכה וברמת נזילות גבוהה. הגדרה זו תואמת את ההנחיה המופיעה תחת Article 10, סעיף 1(a) לדירקטיבת ה-PSD2, על פיה:

"Funds... shall be deposited in a separate account in a credit institution or invested in secure, liquid low-risk assets as defined by the competent authorities of the home Member State".

דוגמה ליישום הנחיה זו ניתן למצוא במדריך ה-FCA¹³ בנושא: "Payment Services and Electronic Money – Our Approach" אשר קובע כי נכסים נזילים ובסיכון נמוך המותרים להשקעה כוללים, בעיקרם: אגרות חוב וניירות ערך שהונפקו על ידי ממשלת אנגליה והבנק המרכזי, אגרות חוב וניירות ערך שהונפקו על ידי ממשלות ובנקים מרכזיים בקבוצת דירוג האשראי הגבוהה ביותר, וכן יחידות של קרנות נאמנות (UCITS) המשקיעות בנכסים אלו בלבד¹⁴.

כחלק מגיבוש ההוראה נידונו מספר חלופות הנוגעות לזהות הרכב הנכסים שיותרו להשקעה, מתוך אותם הנכסים אותם מזהה הרשות כנכסים נזילים ובסיכון נמוך. החלופות אשר נבחנו נעו בין גישה מקלה יותר עם רשימה רחבה יותר של נכסים מזו הנהוגה באירופה, לרבות אגרות חוב קונצרניות בדירוג גבוה המותרות כיום להשקעה בקרנות כספיות לדוגמה, לבין גישה שמרנית יותר אשר תתיר השקעה במזומנים ופיקדונות בלבד.

לאחר בחינת החלופות, לרבות קיום שיחות עם מספר שחקנים הפועלים כבר כיום בשוק המקומי ובאירופה, מוצע לקבוע כי הרכב סוגי הנכסים אשר יותרו להשקעה לצורך שמירת כספי הלקוחות יהיה דומה לזה הקיים בבריטניה, ויכלול: פיקדונות לזמן קצוב עד 30

¹³ [Payment Services and Electronic Money –Our Approach](#)

¹⁴ מדריך ה-FCA קובע כי נכסים נזילים ובסיכון נמוך המותרים להשקעה כוללים את הנכסים המפורטים בסעיף 114 להוראת ה-Capital Requirements Regulation (575/2013), כפי שזו תוקנה בבריטניה: [The Capital Requirements \(Amendment\) \(EU Exit\) Regulations 2018](#). סעיף זה עוסק בחשיפות של גופים פיננסיים לממשלות ובנקים מרכזיים.

ימים; יחידות של קרן כספית ללא רכיב קונצרני; אג"ח ומק"מים נסחרים המונפקים בידי הממשלה או בידי בנק ישראל; וכן ניירות ערך המונפקים על ידי מדינה אחרת או בנק מרכזי של מדינה אשר דירוג האשראי הבינלאומי שלה הוא (AA-) ומעלה¹⁵. לראיית סגל הרשות, חלופה זו מאפשרת איזון ראוי בין שמירה מיטבית על ענייני הלקוחות, קרי שמירת ערך כספי הלקוחות והבטחת נזילותם, לבין שמירה על יכולתם של בעלי הרישיון לנהל בצורה יעילה ונוחה את תהליכי שמירת הכספים ולצמצם את תלותם בגורם כזה או אחר.

יצוין כי בנוסף לנכסים האמורים, טיוטת ההוראה המוצעת כוללת מתן אפשרות לגופים לפנות באופן פרטני אל הרשות בבקשה לאפשר השקעה בנכסים נוספים שאינם נכללים ברשימה המפורטת מעלה, ובלבד שמדובר בנכסים ברמת סיכון נמוכה וברמת נזילות גבוהה ומהסוגים המנויים בסעיף 24(א)(2) לחוק, וזאת תוך פירוט האופן בו נכסים אלו נכללים בהגדרת הנכסים המותרים להשקעה בהתאם לחוק ומאפשרים עמידה מלאה ביעדי שמירת כספי הלקוחות ותוך פירוט האופן בו הגוף עתיד להתמודד עם סיכונים נוספים הנובעים מהשקעה בנכסים המבוקשים. במקרה כאמור, הרשות תהיה רשאית להתנות זאת בהתקשרות הגוף עם גורם חיצוני שהינו בעל ניסיון, מומחיות ורישיון מתאים לניהול השקעות כאמור, או לחילופין במינוי עובד בחברת התשלומים אשר יהיה בעל הכישורים, הניסיון והתשומות המתאימים לניהול הנכסים הנוספים והסיכונים הגלומים בהם.

ב. מגבלות השקעה והיבטי ניהול סיכונים נזילות וסיכונים פיננסיים נוספים: לצד קביעת סוגי הנכסים המותרים להשקעה נידונו מספר סוגיות הנוגעות לשאלת קביעת מגבלות השקעה קשיחות אל מול קביעת הוראות מבוססות עקרונות המטילות על כל חברה את הצורך לנהל את כספי לקוחותיה הנשמרים בהתאם לאופי, היקף ומורכבות פעילותה.

בין החלופות שנידונו נבחנה האפשרות להחיל מגבלות קשיחות לעניין פיזור הנכסים, פיזור בין מנפיקים ובנקים, מגבלות לעניין תקופות פדיון מקסימליות ומגבלות הנוגעות לשמירת כספי הלקוחות במטבעות שונים. היתרונות ביישום חלופה כאמור הכוללת מגבלות קשיחות, ואשר מיושמת בקרב גופים מפקחים שונים כגון מנהלי קרנות, נוגעות בעיקרן ליצירת סטנדרט אחיד אשר יבטיח וודאות רגולטורית ותפעולית בקרב הגופים השונים ויבטיח כי כלל הגופים, ללא תלות בכישוריהם וניסיונם בתחומי ניהול נכסים והשקעות יעמדו בדרישה לשמור על כספי לקוחותיהם.

מנגד, קביעת מגבלות קשיחות כאמור עשויה להיות בעייתית לאור המגוון הרחב של סוגי שירותי התשלום אשר צפויים להינתן על ידי בעלי הרישיון השונים ומאפייני הפעילות השונים שלהם, לרבות הבדלים בהיקפי כספי הלקוחות, היקפי השימוש במטבעות

¹⁵ דירוג האשראי נקבע בהתאמה לקבוצת דירוגי האשראי הזוכים למשקל סיכון 0 תחת סעיף 53 [בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בנושא "מדידה והלימות הון – הגישה הסטנדרטית – סיכון אשראי"](#) המקביל לסעיף 114 בהוראת ה-CRR.

השונים, מודלים עסקיים לחלוקת רווחים ועוד, אשר עשויים להשפיע על אופן ניהול כספי הלקוחות הנשמרים והצרכים התפעוליים של אותם גופים בתהליך זה.

ביחס להיבטים אלו, מוצע כי הנחיות ההוראה יהיו מבוססות עקרונות, חלף קביעת מגבלות אחידות, וגם זאת בהתאם לפרקטיקה הנהוגה ב-FCA. נוסח ההוראה המוצעת כולל דרישה כי חברת התשלומים תקבע את הרכב תיק נכסי כספי הלקוחות, תוך התייחסות, בין היתר, לשיעור האחזקה בכל אחד מסוגי הנכסים המותרים; שיעור הנכסים הזמינים בידי החברה לשימוש מידי; שיעור הנכסים המוחזקים בכל אחד מן המטבעות ועוד. כמו כן, נוסח ההוראה המוצעת מדגיש כי הרכב תיק נכסי הלקוחות צריך להיות תואם למדיניות שמירת כספי הלקוחות הכוללת של החברה.

בהקשר זה יצוין כי גם ביחס למדיניות שמירת כספי הלקוחות הכוללת של חברות התשלומים, נוסח ההוראה המוצע הינו נוסח מבוסס עקרונות המאפשר לכל בעל רישיון לקבוע מדיניות התואמת את אופי והיקף פעילותו, וזאת תוך פירוט ההיבטים המרכזיים שעל בעל הרישיון לקחת בחשבון בעת קביעת המדיניות, לרבות: מגבלות חשיפה לצדדים שלישיים, מגבלות חשיפה לסוגי נכסים ולמטבעות שונים, הרכב לקוחותיו ונתונים וניתוחים אודות אופן התנהגות לקוחות והשימוש שלהם בכספיהם.

כמו כן, יצוין כי גישה זו מוצעת גם לעניין היבטי נזילות הנכסים, כאשר חלף קביעת יחסי נזילות (בדומה לאסדרה הקיימת בנוגע לתאגידים בנקאיים), מוצע כי חברות התשלומים יקבעו את מדיניות שמירת כספי הלקוחות תוך בחינה והתייחסות אל היבטי הנזילות וסיכוני הנזילות המאפיינים את פעילותם ואת התנהגות לקוחותיהם, ותוך קביעת מגבלות פיזור נכסים ומנפיקים, וזאת בדומה לנעשה בקרנות נאמנות. חלופה זו מתאפשרת, בין היתר, גם לאור העובדה כי הנכסים המותרים להשקעה הם מראש נכסים אשר הוגדרו כנכסים בעלי רמת נזילות גבוהה. בהקשר זה יש לציין כי בהתאם לדרישות אשר צפויות לחול על חברות התשלומים כחלק מהוראות ניהול הסיכונים הן ידרשו לנהל, בין היתר, סיכוני נזילות ולגבש מודלים אשר יתמכו בניהול סיכוני הנזילות בחברות.

יישום החלופה באופן מבוסס עקרונות יאפשר לכל חברת תשלומים לבחון את צרכיה באופן פרטני ולהתאים את מדיניות שמירת כספי לקוחותיה לצרכיה ולמאפייניה, וזאת תוך שמירה על עקרונות בסיס המבטיחים באופן מיטבי את ענייני הלקוחות, ובפרט את כספי הלקוחות וזמינותם.

3. רשימת מדיניות חוץ לעניין פרט (4) בהגדרת "גוף מנהל"

סעיף 24(ח)(1) לחוק מסמך את הרשות לקבוע הוראות לעניין אופן השמירה על כספי לקוחות. בין שאר ההיבטים השונים של שמירת כספי לקוחות, נדרשת הרשות לקבוע רשימה של מדיניות חוץ אשר בהן תוכל חברת תשלומים להחזיק את כספי לקוחותיה אצל "גוף מנהל", ובלבד שמצאה כי הדין והפיקוח החלים בהן נותנים הגנה מספקת ללקוחות בישראל. "גוף מנהל" הפועל באחת ממדינות החוץ הכלולות ברשימה שתקבע הרשות, מוגדר כגוף הנתון לפיקוח של גוף שהוסמך לפי

דין לפקח על פעילות בנקאית באותה מדינה, לרבות לעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור, ואילו ניהל את העסקים בישראל היה חייב ברישיון בנק.

ביחס למדינות שיפורטו להלן, הרשות בחנה קיומו של רגולטור מרכזי המפקח על תאגידים בנקאיים הפועלים במדינות אלו, וכי קיימות לו, או לרגולטור נוסף באותה מדינה, סמכויות לפיקוח, אכיפה ושמירה על יציבות. בנוסף, נערכו היועצויות עם רגולטורים שונים ונבחנו חוקים והוראות אחרים שבפיקוח הרשות בהם נדרשה הרשות לסוגיה דומה של בחינת דין זר החל במדינות חוץ לצרכים שונים.

על בסיס מכלול השיקולים, שפורטו לעיל ויפורטו גם בהמשך מסמך זה, גובשה רשימת מדינות החוץ שלהלן ("רשימת המדינות") לעניין פסקה (4) בהגדרה "גוף מנהל", בהן הרשות תתיר לחברות תשלומים לשמור כספי לקוחות:

- א. מדינות החברות באיחוד האירופי;
- ב. שוויץ;
- ג. בריטניה;
- ד. ארצות הברית;
- ה. סינגפור;
- ו. הונג-קונג;
- ז. אוסטרליה.

יודגש כי ההיתר ניתן לגוף מנהל באחת מהמדינות המנויות לעיל, אשר עומד בכללי הדירוג המפורטים בטבלה שבסעיף 30 להוראה. עוד יודגש כי ככל ויוגשו לרשות בקשות מנומקות לכלול מדינות נוספות ברשימה זו, הרשות תבחן את הרחבת הרשימה, בהתאם לסדרי עדיפויותיה ויכולתה לבחון את הדין הנדרש, לפי השיקולים שיצינו להלן.

פירוט השיקולים בגיבוש רשימת מדינות החוץ

סגל הרשות בחן את הדינים הנוהגים במדינות שלעיל המעידים על פיקוח בנקאי אפקטיבי ויציב, בהתאם לנומרות בינלאומיות ובהלימה לרמת הפיקוח הבנקאי בישראל, ומצא כי אלו מספקים. מבדיקת הדינים החלים על הרגולטור המרכזי המפקח על התאגידים הבנקאיים הפועלים במדינות החוץ האמורות, עולה כי לאותם רגולטורים מפקחים קיימות סמכויות נרחבות ומדיניות מפורטת לצורך שמירה על יציבות התאגידים הבנקאיים, ולצורך קביעת הגנות שונות על הכספים המוחזקים בגופים המפוקחים על ידם מפני אירועי חדלות פירעון¹⁶.

¹⁶ כך לדוגמא, באוסטרליה, הבנק המרכזי (RBA) מפקח על מערכת התשלומים כולה ו-APRA מפקחים על הזהירות ואחראים לוודא כי המערכת הפיננסית יציבה, תחרותית ויעילה. הפיקוח על מוסדות פיננסים (בין היתר בנקים או ספקים של מכשירי תשלום (Purchased payment facilities) מבוצע ע"י APRA. בהונג קונג, HKMA מפקחים בין היתר על בנקים ואחראיים יציבותם. באנגליה, ה-FCA ביחד עם PRA מפקחים על הזהירות והיציבות של מוסדות אשראי מורשים (לרבות בנקים). באירופה, ה-ECB מפקחים על בנקים גדולים הפועלים באירופה, יחד עם רגולטורים ספציפיים בכל מדינה אשר מפקחים על מוסדות בנקאיים הפועלים בה בהתאם לדירקטיבות והחוקים השונים של פיקוח בנקאי (לדוגמא, הנחיות ה-EBA ו-The single Rulebook). בארצות הברית, הפיקוח הפדרלי על מערכות

בנוסף, המדינות המנויות לעיל פועלות ליישום מספק של המלצות ארגון ה-FATF, כח המשימה הבין-לאומי למאבק בהלבנת הון ובמימון טרור, וזאת כפי שמתבטא בפרסומי הארגון.

יצוין כי באנגליה, כדוגמא, הרגולטור (ה-FCA) מתיר לחברות תשלומים לשמור כספי לקוחות במוסדות בנקאיים הפועלים במדינות ה-OECD, ובנוסף במדינות שאינן חלק מה-OECD אם הן עומדות בדרישות נוספות. סגל הרשות בחר שלא להציע הסדר דומה מכיוון שקביעה כאמור עלולה לייצר רשימה רחבה של מדינות, אשר לא תשקף את הגשמת תכליות החוק לעניין שמירה והגנה על כספי לקוחות. במילים אחרות, השתייכות לארגון ה-OECD אינה כשלעצמה מייצגת בהכרח סטנדרט מספק לעניין הגנה על כספי לקוחות, ולכן לא נכון לאמץ השתייכות זו לעניין החובה המוטלת על הרשות לקבוע את רשימת המדינות בהן ניתן יהיה להחזיק את כספי הלקוחות, תוך הגנה עליהם. כך לדוגמא, השתייכות למדינות ה-OECD אינה מבטיחה כשלעצמה סטנדרט של פיקוח אפקטיבי על מוסדות בנקאיים או פיקוח אפקטיבי בתחום איסור הלבנת הון, המקביל לזה הקיים בישראל. משכך, נבחר שלא לאמץ את גישת ה-FCA לעניין זה ולקבוע רשימת מדינות חוץ המבוססת על קריטריונים של בחינת ההגנה על הכספים ושמירתם, כמו גם על עמידה בסטנדרט בינלאומי מספק לעניין חובות איסור הלבנת הון ומימון טרור.

סוגיה נוספת שנדונה בעת גיבוש הרשימה היא דינים אחרים בהם הרשות התירה לשמור כספי לקוחות במדינות חוץ. לדוגמא, מכוח סעיף 49א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 קבע יו"ר הרשות היתר לגופים הנתונים לפיקוח ייעודי ומתאים בארצות הברית, במדינות האיחוד האירופי, בבריטניה או בשוויץ, להציע שירותי מסחר בניירות ערך באמצעות בורסה הפועלת באחת מהמדינות האמורות. היתר זה נקבע, לאחר שהרשות בדקה ומצאה כי הרגולציה במדינות אלו (שמירה על כספים וניירות ערך של לקוחות) הנה רחבה ומספקת.

לסיכום, גיבוש רשימת מדינות החוץ שלעיל מאפשרת לחברות תשלומים הפועלות באופן גלובאלי לשמור כספי לקוחות במדינות החוץ המצוינות. רשימה זו מוצעת, לאחר שנבדק כי הדין והפיקוח על המוסדות הבנקאיים הפועלים באותן מדינות עולה בקנה אחד עם תכליות החוק בעניין שמירת כספי לקוחות ובהתאם לנורמות נהוגות בעולם.

להלן נוסח ההוראה המוצעת:

תשלומים ומוסדות בנקאיים מבוצע ע"י ה-FED; OCC ו-FDIC להם פיקוח וסמכויות נרחבים, וברמה מדינתית ע"י רגולטורים ייעודיים בכל מדינה. **בשוויץ** הפיקוח והאכיפה על בנקים נעשה ע"י FINMA שאחראית על מתן רישיון בנק ופיקוח. הרגולציה החלה על בנקים הנה בעלת מספר שכבות לרבות החוק השוויצרי, החלטות והוראות של FINMA וארגוני רגולציה עצמית. ל-FINMA יכולת לנקוט צעדים מנהליים כנגד בנק מפר ולהטיל עיצומים כספיים.

טיוטת הוראה לחברות תשלומים לעניין שמירה והגנה על כספי לקוחות

הוראה לפי סעיפים 24(ב), 24(ח)(1) ו-42(ב) לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג–2023

פרק א' - הגדרות

1. בהוראה זו:

"**החוק**" - חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג–2023;

"**כספי לקוחות**" - כספים שהתקבלו מלקוחותיה של חברת תשלומים או בעבורם לשם מתן שירותי תשלום, ובכלל זה:

א. כספים שהתקבלו מלקוח, או בעבורו, לחשבון תשלום שמנוהל לטובת הלקוח;

ב. כספים שהתקבלו מלקוח, או בעבורו, לשם ביצוע פעולת תשלום;

ג. כספים שהועברו באמצעות נותן שירותי תשלום אחר לצורך ביצוע פעולות תשלום עבור הלקוח או לזכותו;

ד. תשלומי ריבית, שהלקוח זכאי להן מתוקף הסכם שלו עם חברת התשלומים;

"**יום עסקים**" - יום בו עסקיה של חברת התשלומים המעורבת בביצוע פעולת תשלום, פתוחים למתן שירותי תשלום;

"**נותן שירותי תשלום**" - חברת תשלומים, תאגיד בנקאי, נותן שירותי תשלום יציבותי, בנק הדואר ובעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, העוסקים במתן שירותי תשלום;

"**נותן שירותי תשלום יציבותי**" - בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי או תאגיד בשליטתו;

"**משמורן כספים**" -

א. גוף מנהל לעניין שמירה בחשבון ייעודי על פי סעיף 24(א) לחוק;

ב. נותן שירותי תשלום יציבותי לעניין שמירת כספי לקוחות על פי סעיף 24(ב) לחוק;

ג. מבטח לעניין ביטוח, תאגיד בנקאי או גוף מוסדי לעניין ערבות, על פי סעיף 24(ד) לחוק;

"**תכנית עסקית**" - כמשמעותה בסעיף 4(א)(3) לחוק.

פרק ב' - הפקדה ושמירה על כספי לקוחות

2. א. חברת תשלומים תשמור את כספי הלקוחות במשמורן כספים, באמצעות החזקתם בחשבון ייעודי, כאמור בסעיף 24(א)(1) לחוק, או באמצעות השקעתם בחשבון ייעודי המיועד להשקעה, כאמור בסעיף 24(א)(2) לחוק, ולא יאוחר מיום עסקים אחד לאחר שקיבלה את כספי הלקוחות.
ב. (1) על אף האמור בסעיף קטן (א), החובה האמורה באותו סעיף קטן, לא תחול על כספי לקוחות שהתקבלו באמצעות אמצעי תשלום:

(א) בטרם חשבון התשלום של חברת התשלומים זוכה בכספי הלקוחות;

(ב) בטרם כספי הלקוחות הועמדו לרשות חברת התשלומים בדרך אחרת;

(ג) הכספים שהתקבלו הועברו למוטב או לנותן שירותי תשלום אחר ביום העסקים בו התקבלו בחברת התשלומים.

(2) התקיימו נסיבות לפי סעיף קטן (1)(א) תשמור חברת התשלומים את כספי הלקוח בתום ארבעה ימי עסקים מהמועד בו הועמד חשבון תשלום או אמצעי תשלום לשימוש הלקוח.

3. שמרה חברת תשלומים כספי לקוחות במשמורן כספים לפי פסקה (א) להגדרה זו, תביא חברת התשלומים לידיעת משמורן הכספים כאמור כי החשבון בו נשמרים כספי הלקוחות הוא חשבון ייעודי כהגדרתו בסעיף 24(א) לחוק, ובכלל זה תקפיד שיהיה ניתן ללמוד משם החשבון על כך.

4. כספים שאינם כספי לקוחות, יועברו מחוץ לחשבון הייעודי בהקדם האפשרי ולא יאוחר מיום עסקים אחד לאחר זיכויים בחשבון הייעודי.

פרק ג' ניהול והתאמת ספרים

סימן א' - ניהול רישום ספרי חשבונות

5. חברת תשלומים תנהל בכל עת רישום מדויק ועדכני של כספי לקוחות, לרבות באירוע של הליכי חדלות פירעון או פירוק בעניינה, באופן שיאפשר לה:

א. להבחין בזכאות של כל אחד מלקוחותיה מתוך כספי הלקוחות.

ב. להבחין בין כספי הלקוחות שנדרשים להיות שמורים כאמור בסעיף 2, ובין כספי ונכסי החברה.

סימן ב' - תהליך התאמות ספרים (reconciliations)

6. חברת תשלומים תבצע תהליך התאמת ספרים, ובכלל זה תוודא התאמה:

א. בין הזכאות של כל אחד מלקוחותיה בכספי הלקוחות, ובין סך כספי הלקוחות, כפי שאלו רשומים אצלה.

ב. בין סך כספי הלקוחות שנדרשים להיות שמורים כאמור בסעיף 2 על פי רישומיה ובין כספי לקוחות הנשמרים במשמורני כספים.

7. תהליך התאמת הספרים יכלול מיפוי הפערים בין היתרות המפורטות בסעיף 6, תוך שימוש באסמכתאות שהתקבלו במשמורני כספים.
8. חברת התשלומים תקבע מועד במהלך היום שכל היתרות והנתונים הנדרשים לתהליך התאמת הספרים יתייחסו אליו (להלן: "מועד חתך"). חברת התשלומים תבצע את תהליך התאמת הספרים בסמוך למועד החתך.
9. תדירות תהליך התאמת הספרים תקבע על ידי חברת התשלומים בהתאם למאפייני פעילות חברת התשלומים והסיכונים אליהם היא חשופה, ולכל הפחות אחת ליום עסקים.
10. חברת תשלומים תתעד את תהליך התאמת הספרים ותשמור תיעוד זה, באופן שיאפשר להציג ולהסביר את נאותות תהליך התאמת הספרים.

סימן ג' - מטבע זר

11. כאשר כספי הלקוחות נשמרים במשמורן כספים במטבע שונה מהמטבע בו נקוב חשבון התשלום של הלקוח, במסגרת תהליך התאמת הספרים, תעשה חברת התשלומים שימוש בשער החליפין העדכני בו הייתה משתמשת לשם ביצוע עסקה במועד החתך, או בשער חליפין שמקורו במערכת הפצת מידע בינלאומית (כדוגמה בלומברג, או רפיניטיב) לאותו מועד.

סימן ד' - אירוע של אי התאמה

12. התגלתה אי התאמה בתהליך ההתאמות הספרים, תברר חברת התשלומים את הסיבה לה ותפעל לתיקונה באופן מיידי ולא יאוחר מסוף יום העסקים לאחר שהתגלתה אי ההתאמה. תיקונה של אי ההתאמה יעשה בין היתר באמצעות השלמת חסרים או משיכת עודפים במשמורן כספים, לפי העניין.
13. נבצר מחברת התשלומים לפעול כאמור בסעיף 12, תפעל באופן שיטיב עם הלקוחות עד לתיקון אי ההתאמה.

פרק ד' - דוח ביקורת מבקר חיצוני

14. חברת התשלומים תפעל לקבל אחת לשנה דוח ביקורת בנושא ציות חברת התשלומים לדרישות החוק וההוראות שניתנו מכוחו, הנוגעות לשמירת כספי הלקוחות.
לעניין זה –

"מבקר חיצוני" - אדם בעל מומחיות וניסיון בביקורת מסוג זה שאינו מצוי בניגוד עניינים או תלות בקשר עם המבוקר, למעט קבלת שכר בעד הכנת דוח הביקורת.

"ביקורת" – בדיקה במסגרתה יחווה המבקר החיצוני את דעתו האם החברה עומדת בדרישות סעיף 24 לחוק וההוראות מכוחו, ובפרט בנוגע לנאותות תהליך התאמת ספרים (reconciliations). חוות הדעת תתייחס לתאריך הביקורת ותפרט את הבדיקות שנעשו ואת ממצאיהן.

15. דוח ביקורת זה יכול, בין היתר, בדיקה של תהליך התאמת הספרים לגבי לפחות שלושה ימי עסקים במהלך אותה השנה, שיבחר המבקר לפי שיקול דעתו וללא הודעה מוקדמת לחברה.

פרק ה' – הוראות לעניין השקעת הכספים בחשבון ייעודי המיועד להשקעה כמשמעתו בסעיף 24(א)(2) לחוק

סימן א' – נכסים ברמת סיכון נמוכה ורמת נזילות גבוהה

16. חברת תשלומים רשאית לשמור על כספי הלקוחות בחשבון ייעודי המיועד להשקעה ובלבד שההשקעה תהיה בנכסים המנויים בסעיף 24(א)(2), אלה המאופיינים ברמת סיכון נמוכה וברמת נזילות גבוהה (להלן: "תיק נכסי כספי לקוחות"), ובלבד שהם עונים להגדרות שלהלן:

א. פיקדונות לזמן קצוב, כהגדרתם בתקנות השקעות משותפות בנאמנות (נכסים שמותר לקנות ולהחזיק בקרן ושיעוריהם המרביים), התשנ"ד – 1994;

ב. יחידות של קרן כספית, כהגדרתה בתקנות השקעות משותפות בנאמנות (נכסים שמותר לקנות ולהחזיק בקרן ושיעוריהם המרביים), התשנ"ה-1994, ללא רכיב קונצרני;

ג. ניירות ערך נסחרים המונפקים בידי הממשלה או בידי בנק ישראל;

ד. ניירות ערך נסחרים המונפקים בידי מדינה או בנק מרכזי של מדינה אשר לפחות שתיים מחברות הדירוג הבינלאומיות בטבלה א' דירגו אותה בדירוג (AA-) ומעלה.

17. בכפוף לאישור הרשות לפי סעיף זה, חברת תשלומים תהיה רשאית להשקיע את כספי הלקוחות בנכסים שאינם כלולים ברשימת הנכסים המנויים בסעיף 16, ובלבד שמדובר בנכסים ברמת סיכון נמוכה וברמת נזילות גבוהה ומהסוגים המנויים בסעיף 24(א)(2) לחוק. פניית החברה לרשות בבקשה לפי סעיף זה תכלול את הפרטים הבאים:

א. פירוט האופן בו השקעה בנכסים אלו תאפשר עמידה מלאה בדרישות החוק ובהוראותיו וביעדי שמירת כספי הלקוחות, קרי שמירת ערך כספי הלקוחות וזמינותם לצורך ביצוע פעולות תשלום של הלקוח בכל עת;

ב. פירוט האופן בו חברת התשלומים תתמודד עם סיכונים נוספים העלולים להתקיים לאור השקעה בנכסים המבוקשים;

ג. פירוט בדבר בעלי התפקידים בחברת התשלומים אשר יהיו אמונים על ניהול ההשקעה בנכסים כאמור.

הרשות רשאית להתנות היתר כאמור בין היתר בהתקשרות חברת תשלומים עם גורם חיצוני שהוא בעל ניסיון, מומחיות ורישיון מתאים לניהול השקעות כאמור, או במינוי עובד בחברת התשלומים אשר יהיה בעל הכישורים, הניסיון והתשומות המתאימים לניהול הנכסים הנוספים והסיכונים הגלומים בהם.

סימן ב' - ניהול תיק נכסי כספי הלקוחות

18. חברת תשלומים תקבע את הרכב תיק הנכסים כאמור בסימן א', בהתאם למדיניות ניהול כספי הלקוחות כפי שתקבע בהתאם לסעיף 20, ובאופן שיאפשר שמירה מיטבית על כספי לקוחות והבטחת צרכי הנזילות הנדרשים לה לשם ביצוע פעולות התשלום של לקוחותיה. בפרט תתייחס חברת התשלומים להיבטים שלהלן:

- א. התייחסות מפורשת למגבלות הסכום והשיעור מכלל כספי הלקוחות שיישמרו בכל אחד מסוגי הנכסים;
- ב. שיעור הנכסים הנזילים באופן מידי;
- ג. שיעור הנכסים המוחזקים על ידי חברת התשלומים בכל אחד מסוגי המטבעות.

פרק ו' - אמצעים ובקורות

סימן א' - יישום נהלים

19. חברת תשלומים תקבע ותיישם נהלים להבטחת עמידתה בחובות הקבועות בסעיף 24 לחוק ובהוראות מכוחו, ובכלל זה כדי למנוע ככל הניתן את האפשרות לנזק ללקוח עקב מרמה, כשל או רשלנות.

סימן ב' - מדיניות ניהול כספי לקוחות

20. על חברת תשלומים לגבש ולאשר מדיניות כוללת לאופן בו היא תשמור על כספי לקוחותיה (להלן: "מדיניות ניהול כספי לקוחות") שתתייחס, לכל הפחות, להיבטים הבאים:

א. שיעורי חשיפה מרביים לחלופות שמירה על כספי הלקוחות; בהוראה זו – "חלופות שמירה על כספי הלקוחות" – שמירת כספי הלקוחות בחשבון ייעודי אצל גוף מנהל כאמור בסעיף 24(א) לחוק או אצל נותן שירותי תשלום יציבותי כאמור בסעיף 24(ב) לחוק, או באמצעות ביטוח או ערבות של תאגיד בנקאי או של גוף מוסדי כאמור בסעיף 24(ד) לחוק;

ב. מגבלות חשיפה מרבית למשמורן כספים מסוים;

ג. הרכב תיק הנכסים המשמש לשמירת כספי הלקוחות בחשבון ייעודי להשקעה כאמור בפרק ה';

ד. התמודדות עם סיכוני שער חליפין, ניהולם וקביעת מגבלות על סיכונים אלו;

ה. תהליך התאמת הספרים, אופן תיעודו ואופן הטיפול במקרי אי התאמה;

ו. התקשרות עם מבקר חיצוני וכשירותו ודיון בממצאי הביקורת על ידי הדירקטוריון;

ז. התמודדות עם סיכוני הנזילות המאפיינים את פעילות חברת התשלומים ואופן ניהולם;

ח. אירועים ותרחישים אשר בהתקיימם על חברת התשלומים לשקול את נאותות מדיניות ניהול כספי הלקוחות ועדכונה;

- ט. ניהול רמות הרשאות הגישה לחשבון הלקוחות במשמורן הכספים ;
- י. בעלי התפקידים בחברת התשלומים האמונים על היבטי ניהול כספי הלקוחות, תחומי אחריותם, ניסיונם ומקצועיותם הנדרשת לשם מילוי תפקידים אלו.
21. חברת תשלומים תקבע את מדיניות ניהול כספי הלקוחות באופן אשר יאפשר לה להבטיח את ערכם וזמינותם של כספי הלקוחות הנדרשים לשם ביצוע פעולות התשלום של לקוחותיה. מבלי לגרוע מהאמור, היה ובכוונת חברת התשלומים לשלם ריבית ללקוחותיה, כאמור בפרק יא' להוראה זו, תגבש חברת התשלומים את מדיניותה בנושא זה כחלק ממדיניות ניהול כספי הלקוחות וניהול תיק נכסי הלקוחות, ובפרט לעניין האמור בסעיף 34(ד).
22. הנהלת חברת התשלומים תפעל ליישום בפועל של מדיניות ניהול כספי הלקוחות בחברה ולמתן סמכויות הולמות לגורמים האחראים בחברת התשלומים על יישום הוראה זו.
23. מדיניות ניהול כספי לקוחות תידון ותאושר על ידי דירקטוריון חברת התשלומים לפחות אחת לשנה, או בתדירות גבוהה יותר ככל ויעלה צורך.
24. בעת קביעת מדיניות ניהול כספי לקוחות תביא חברת התשלומים בחשבון את אופי, היקף ומורכבות פעילותה, ותשקול, לכל הפחות את:
- א. היקפי הכספים אותם נוהגים לקוחותיה להפקיד בחשבונות תשלום ומשך הזמן המקובל בו כספים אלו נשארים בחשבון התשלום ;
 - ב. תאריכים, מועדים ואירועים בהם צפויה פעילות משמעותית בקרב לקוחות חברת התשלומים, אשר עשויה להצריך נזילות גבוהה יותר ;
 - ג. נתונים ומידע היסטוריים, פנימיים או חיצוניים, ביחס לאמור בסעיפים קטנים (א) עד (ב) לעיל, וכן ביחס לכל נתון ומידע אחר אשר יימצא כרלוונטי על ידי חברת התשלומים ;
 - ד. סוגי המטבעות בהם מאפשרת חברת התשלומים ללקוחותיה לנהל חשבון תשלום או לבצע פעולות תשלום ביחס לסוגי המטבעות בהם היא שומרת את כספי הלקוחות.
25. משך החיים הממוצע הכולל של כספי הלקוחות המוחזקים בחשבון ייעודי כאמור בסעיף 24(א)(1) לחוק וכספי הלקוחות המושקעים בחשבון ייעודי המיועד להשקעה כאמור בסעיף 24(א)(2) לחוק, לא יעלה על 60 ימים.

סימן ג' – מינוי ממונה

26. חברת תשלומים תמנה נושא משרה בכיר שיהיה אחראי על ציות החברה לחובות שחלות עליה מכוח סעיף 24 לחוק ולנהלים שקבעה החברה לצורך עמידתה בהוראה זו.

פרק ז' - הסדרים מול משמורני כספים

27. חברת תשלומים תבצע בדיקת נאותות והערכת סיכונים בקשר למשמורן כספים בטרם ההתקשרות עמו ועל בסיס שוטף ; במסגרת הערכת הסיכונים תבחן החברה, בין השאר, דוחות

תקופתיים של משמורן הכספים, ככל ואלה פומביים, מדדים לאיתנותו הכלכלית, את דירוג האשראי שלו, המוניטין שלו וניסיונו, וכל פרט שעשוי להיות רלוונטי לשמירת זכויות הלקוחות בכספיהם.

28. תדירות הערכת סיכונים שוטפת תעשה בהתאם לסיכון המוערך של משמורן הכספים, מאפייני פעילות חברת התשלומים והסיכונים אליהם היא חשופה ולכל הפחות אחת לשנה.

29. על חברת תשלומים לשקול בבואה להתקשר עם משמורן כספים, לכל הפחות את:

א. הצורך בפיזור סיכונים;

ב. ההון ודירוג האשראי של משמורן הכספים;

ג. סכום הכספים או הנכסים הרלוונטיים המנוהלים בו או הסכום המבוטח, ביחס לגובה ההון של משמורן הכספים;

ד. כל מידע זמין בנוגע לסיכונים הנובעים מפעילותו העסקית של משמורן הכספים, כדוגמת תיק האשראי שלו, ככל שהוא מעניק אשראי.

30. גוף מנהל הנכסל בפרט (4) בהגדרת "גוף מנהל" בחוק, ידורג על ידי לפחות אחת מחברות הדירוג הבינלאומיות בדרגה שאינה נמוכה מהדרגה הקבועה להלן:

טבלה א'

חברה מדרגת	FITCH	Moody's	S&P
דירוג	A+	A1	A+

פרק ח' - הפקדה ושמירה אצל נותן שירותי תשלום יציבותי על פי סעיף 24(ב) לחוק

31. חברת תשלומים רשאית לשמור כספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם אצל נותן שירותי תשלום יציבותי בהיקף ובהתאם לתנאים הבאים:

א. חברת תשלומים נדרשת להחזיק את כספי הלקוחות בנותן שירותי תשלום יציבותי בנפרד מחשבונותיה בנותן שירותי התשלום היציבותי בו מוחזקים כספיה ונכסיה (בסעיף זה – **חשבון בנותן שירותי תשלום יציבותי**).

ב. על חברת תשלומים לוודא כי נותן שירותי תשלום יציבותי ישמור כספים אלו אצל תאגיד בנקאי בפיקדון יומי;

ג. החברה לא תשמור אצל נותן שירותי תשלום יציבותי סכום כספי ששיעורו עולה על 25% מסך כל כספי הלקוחות;

- ד. מדיניות ניהול כספי לקוחות תכלול התייחסות מפורשת למגבלות הסכום והשיעור מכלל כספי הלקוחות, של כספי הלקוחות שישמרו בחשבון בנותן שירותי תשלום יציבותי ;
- ה. חברת תשלומים תביא לידיעת נותן שירותי התשלום היציבותי שהחשבון בו נשמרים כספי הלקוחות הוא חשבון בנותן שירותי תשלום יציבותי ובכלל זה תקפיד שיהיה ניתן ללמוד משם החשבון על כך ;
- ו. כספים שאינם כספי לקוחות, יועברו מחוץ לחשבון בנותן שירותי התשלום היציבותי בהקדם האפשרי ולא יאוחר מיום עסקים אחד לאחר זיכויים בחשבון.

פרק ט' - חלופת הביטוח או ערבות

32. בקשה להיתר שתגיש חברת תשלומים לרשות על פי סעיף 24(ד)(1) לחוק, לעניין ביטוח או ערבות של תאגיד בנקאי או גוף מוסדי, תכלול התייחסות לעמידת הביטוח או הערבות בתנאים הבאים :
- א. חברת התשלומים תגיש לרשות מסמכים המעידים על עמידתה בהגדרת "חברת תשלומים" שבסעיף 24(ד)(3) לחוק. לעניין זה תתבסס חברת התשלומים, בין היתר על נתוני פעילותה הצפויים על-פי התכנית העסקית שהוגשה לרשות ;
- ב. מדיניות ניהול כספי לקוחות תכלול התייחסות מפורשת למגבלות אחוז והיקף כספי הלקוחות שניתן לשמור בביטוח או בערבות ;
- ג. לעניין ביטוח - הביטוח יערך במבטח כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, או בעל פטור לפי סעיף 86(א) לחוק האמור ;
- ד. הביטוח או הערבות ימומשו רק במקרה של מתן צו לפתיחת הליכים כהגדרתו בסעיף 3 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ח-2018 או בעת הליכי פירוק כאמור בחלק שמיני א' לחוק החברות, התשנ"ט-1999 או בשל הליכי פירוק או כינוס נכסים לפי כל דין אחר ;
- ה. היקף הכיסוי של הביטוח או הערבות, יהיה גבוה מהסכום שעל חברת התשלומים לשמור על פי סעיף 2 באופן שיאפשר לחברת התשלומים להתמודד עם שינויים ביתרת כספי הלקוחות ;
- ו. לא יכללו בביטוח או בערבות החרגות, התניות או הגבלות ובפרט לא כאלו המבחינות בין האירועים שהובילו לאירוע חדלות הפירעון או הפירוק של חברת התשלומים ;
- ז. חוזה הביטוח או הערבות לא יכלול דרישת השתתפות עצמית מחברת התשלומים או מגורם אחר ;
- ח. בחוזה הביטוח או הערבות יצוין כי הכספים ישולמו בהקדם האפשרי בסמוך לאירוע חדלות הפירעון ;

- ט. כספי הביטוח או הערבות ישולמו לחשבון ייעודי בהתאם להוראות סעיף 24(א) לחוק וסעיף 3 להוראה זו; חשבון כאמור יפתח יחד עם חתימת חוזה הביטוח או הערבות;
- י. לקוחות החברה יוגדרו כמוטבים בחוזה הביטוח או הערבות;
- יא. הביטוח או הערבות יהיו תקפים לכל אורך התקופה בה החברה מתכוונת לעשות שימוש בחלופה זו על פי מדיניות ניהול כספי לקוחות ויחודשו לכל הפחות שלושה חודשים בטרם פקיעתם.

פרק י' - רשימת מדינות חוץ לעניין פרט (4) בהגדרת "גוף מנהל"

33. להלן רשימה של מדינות חוץ לפי סעיף 24(ח)(1) לעניין פסקה (4) בהגדרה "גוף מנהל", שנמצא כי הדין והפיקוח החלים בהן נותנים הגנה מספקת ללקוחות בישראל:

- א. מדינות החברות באיחוד האירופי;
- ב. שוויץ;
- ג. בריטניה;
- ד. ארצות הברית;
- ה. סינגפור;
- ו. הונג-קונג;
- ז. אוסטרליה.

פרק יא' - תשלום ריבית

34. חברת תשלומים המפקידה את כספי לקוחותיה בחשבון ייעודי, כאמור בסעיף 24(א)(1) לחוק, או שומרת את כספי לקוחותיה בחשבון ייעודי המיועד להשקעה, כאמור בסעיף 24(א)(2) לחוק, או שומרת את כספי לקוחותיה אצל נותן שירותי תשלום יציבותי, כאמור בסעיף 24(ב) לחוק, ומעוניינת לשלם ללקוחותיה ריבית הנגזרות מהפקדת או השקעת כספי הלקוחות כאמור, רשאית לעשות זאת בכפוף להוראות הבאות:

- א. חברת תשלומים תקבע מדיניות תשלום ריבית ברורה, ידועה ושקופה ותפרסם אותה ללקוחותיה. דירקטוריון חברת התשלומים יבחן ויאשר, לכל הפחות אחת לשנה, את מדיניות תשלום הריבית והבקורות המרכזיות המשולבות בתהליך זה.
- ב. מדיניות תשלום הריבית תתייחס, לכל הפחות, אל ההיבטים הבאים:

1. נימוקים העומדים בפני חברת התשלומים בעת החלטתה על זכאות ותשלום הריבית ותהליכי אישור ההחלטה;
2. מועדים ותדירות לבחינת זכאות ותשלום ריבית;
3. מנגנון חישוב צבירת הריבית;
4. מנגנוני הצמדת הריבית – קיומם או העדרם;

5. קריטריונים לזכאות ולמידת הזכאות של לקוחות לצבירת ותשלום ריבית, תוך פירוט קיומם של קריטריונים שונים לקבוצות לקוחות שונות או מאפייני פעילות שונים;
 6. אירועים ותרחישים אשר בקרותם לא תשולם ריבית;
 7. בקרות ונהלים להבטחת נאותות מנגנון צבירת ותשלום ריבית.
- ג. חברת תשלומים אשר בכוונתה לשלם ללקוחותיה ריבית, תשמור את כספי לקוחותיה באופן המאפשר זאת ותדאג לגבש וליישם מנגנונים ובקרות לעניין זה, לרבות העמדת הון נוסף כאמור בהוראה לחברות תשלומים, בעלי רישיון ייזום בסיסי ובעלי רישיון שירות מידע פיננסי בנושא הון עצמי, ביטוח או בטוחה אחרת¹⁷.
 - ד. תהליך צבירת ותשלום הריבית, לרבות תוצאות הבקרות הרלוונטיות, תוצאות התאמות הספרים אשר בוצעו וקיום האמור בסעיף קטן (ג) לעיל, ככל ורלוונטי, יבוקרו על ידי המבקר החיצוני במסגרת דוח ביקורת המבקר כאמור בפרק ד' להוראה זו.
 - ה. חברת תשלומים תספק ללקוחותיה גילוי הולם, מלא ושאין בו בכדי להטעות, בדבר מדיניות תשלום הריבית אשר נקבעה על ידה, וכן תגלה לכל לקוח את תנאי צבירת הריבית ותשלום הריבית הרלוונטיים אליו.

¹⁷ בכפוף לכך שהרשות תאשר את טיוטת ההוראות בעניין זה.